

Kulturdepartementet
STOCKHOLM

Remissvar från riksorganisationen Hela Sverige ska leva
Till mailadress: ku.remissvar@regeringskansliet.se

2022-12-15

Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher

Diarienummer Ku2022/01357

Vi är en riksorganisation vars syfte är att ge allmännyttan genom att verka för goda villkor i hela landet, en god landsbygdsutveckling och en god balans mellan stad och land. Vi företräder byarörelsen och stöts av medlemsorganisationer som vill att Hela Sverige ska leva.

Hela Sverige ska leva menar att företag i kulturella och kreativa branscher kan spela en viktig roll för utvecklingen i landsbygder. Dels genom den ekonomiska aktiviteten i sig, dels i bredare bemärkelse genom att aktiviteter i företagen inte sällan bidrar till attraktionskraften i landsbygder. Som helhet är vi därför positiva till ambitionen att utveckla en nationell strategi för det kreativa Sverige.

Utifrån vår roll har vi avgränsat remissvaret till tre övergripande punkter, som vi bedömer kan stärka förutsättningarna för företagen i de kulturella och kreativa branscherna – i hela landet:

- Vässa den strategiska prioriteringen Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom).
- Stärk de territoriella perspektiven i betänkandet som helhet – och synliggör nya möjligheter.
- Fånga upp landsbygderna i kunskapsutveckling och uppföljning.

Vässa platsens betydelse

En av sex strategiska prioriteringar i förslaget till en nationell strategi fokuserar på platsens betydelse, vilket vi bedömer som både relevant och rätt. Vi menar dock att prioriteringen är för vagt formulerad där det är svårt att urskilja vilken förflyttning den ska bidra till – samt hur det ska gå till. Vi tolkar det som att mer hänsyn ska tas till olika platsers förutsättningar, men vilka aktörer som ska göra vad med vilket mål och finansiering framgår inte. Vi ser inte att betänkandet föreslår någon finansiering för att stärka de platsbaserade perspektiven vilket gör att de föreslagna insatserna som en, mycket modest, önskelista, mer än en strategi.

Prioriteringen saknar också nationella perspektiv som till exempel om likvärdigheten bedöms acceptabel mellan olika typer av landsbygder och städer – samt statens roll i en platsbaserad politik för kreativa och kulturella verksamheter. Vi menar också att prioriteringen i högre utsträckning bör belysa potentialen i landsbygder, bland annat genom komparativa fördelar som närhet, ett aktivt civilsamhälle och inte minst möjligheterna till distinctiveness, vilket identifieras som en generell framgångsfaktor i betänkandet.

Stärk de territoriella perspektiven

Den strategiska prioriteringen om platsens betydelse bör kompletteras med ett stärkt territoriellt perspektiv i strategin som helhet. Det är nödvändigt för att synliggöra hur strukturella förutsättningar i landsbygder gör att företagen inom de kulturella och kreativa branscherna kan anses bli dubbelt diskriminerade. Dels som företag just inom denna ”sektor” – med problematiken kring bristande förståelse för dess villkor och utmaningar att kombinera en företagslogik med en mer konstnärlig dito. Dels ur ett landsbygdsperspektiv genom att grundläggande förutsättningar som till exempel kapitalförsörjning, digital infrastruktur, kompetensförsörjning och fördelning av kulturstöd uppvisar mycket stora skillnader mellan olika typer av landsbygder och städer – vilket såväl behöver synliggöras som adresseras. Till detta kommer kraftigt skilda förutsättningar i kommunal och regional kapacitet – som i stor utsträckning avgör förmågan hos lokala och regionala aktörer att driva frågorna långsiktigt och systematiskt.

När territoriella perspektiv läggs på hela betänkande synliggörs alltså fler utvecklingsbehov, vilket gör frågan mer komplex, men samtidigt mindre sektoriserad. Det i sig bör vara eftersträvänsvärt för att stärka företagen inom de kulturella och kreativa branscherna.

Fånga upp landsbygderna

Kunskapsperspektivet är tydligt i strategin med ett antal förslag som innefattar rubriker som uppföljning och utvärdering, kunskapsutveckling, statistik och forskning. Det saknas dock konsekvent ett geografiskt perspektiv, vilket vi bedömer kan äventyra strategins långsiktiga genomslagskraft. Det finns en generell brist hos myndigheter och andra aktörer att landsbygderna inte synliggörs i kunskapsutveckling generellt eller inom nationella uppföljningssystem. Till viss del hänger det ihop med okunskap om hur begreppet bäst operationaliseras och en rädsla för att bidra till polarisering. Samtidigt finns en outnyttjad potential, som dock kräver att uppföljningsansvarig myndighet och andra aktörer gör på nya sätt. För att det ska hända menar vi att strategin behöver peka på vikten av geografiska perspektiv i all kunskapsutveckling.

Här är den kommungruppsindelning som till exempel Tillväxtverket och regeringen använder inom landsbygdspolitikerna samt Statistiska centralbyråns DeSo-indelning exempel på kategoriseringar som kan bidra med geografiska perspektiv. Den typen av kategoriseringar kompletterar dagens starka fokus på bransch och län – och kan bidra till en mer relevant policyutveckling. Det är dessutom av vikt att fånga upp företag av alla storlekar (vilket görs tydligt i betänkandet) men också kreativa och kulturella verksamheter som faller utanför det traditionella företagsbegreppet. I landsbygder bidrar civilsamhället med kreativa och kulturella verksamheter – kanske mer ofta genom föreningar än företag, vilket är viktigt att fånga upp för att ge en rättvisande bild.

När det gäller kunskapsperspektivet finns sannolikt långtgående likheter med hur både politik och forskning inte lyckas operationalisera innovationsbegreppet på ett sätt som ger en rättvisande bild av innovationsgraden i landsbygder och därför också skapar felaktiga policyinitiativ. En rapport från OECD (Unlocking Rural Innovation, september 2022) bör kunna ge viktig input till hur det är möjligt att tänka kring perspektiv, metodval och indikatorer – också för kreativa och kulturella verksamheter.

En bit på väg – men inte framme

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva bedömer att en väl fungerande strategi med tydliga territoriella perspektiv och ett utvecklat platsperspektiv har potential att stärka utvecklingen i landsbygder. Nuvarande förslag är en bit på väg, men inte ända framme.

Lilla Hultrum/Hammarstrand /Frösön 2022-12-15

Irene Oskarsson
Ordförande

Terese Bengard
Verksamhetschef

Klas Fritzon
Strateg

HELA SVERIGE.

Tel växel: 010-489 13 50

info@helasverige.se

www.helasverige.se #helasverigeskaleva

www.landsbygdsriksdagen.se